

KOBİ'lerin Finansman İhtiyaçlarına Kaynak Sağlamada Banka Kredileri Farkındalık Düzeyleri ve Kredi Başvurularında Karşı Karşıya Kaldıkları Sorunlarına Yönelik Bir Araştırma: Eskişehir Bölgesi

A Survey on the Problems of Bank Loans Awareness Levels and Loan Applications Facing the Needs of SMEs Financing: Eskişehir Region

Dr. Öğretim Üyesi Nuray İSLATINCE

Anadolu Üniversitesi, AÖF. nislatice@anadolu.edu.tr Eskişehir/Türkiye

ÖZET

Ülkeler açısından ekonomilerinin büyümesi global dünyaya uyum sağlaması, mali sektör ve reel sektör arasında birlikte gerçekleştirilebilecek faaliyet hacmini de artacaktır. Bu iki sektörün sistemde birbirlerinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Mali sektörün temel işlevi ekonomi için önemli olan reel sektöre ve KOBİ'lere fon akışının gerçekleştirilmesidir. Özellikle ülkeler ekonomik canlılığın sürekliliği noktasında KOBİ'lerin finansmana ihtiyaçlarını kolaylıkla sağlayabilmeleri için gerekli teşvikleri ve desteği sağlamalıdır. Unutulmamalıdır ki büyüme de özel sektörün çok önemli katkılarından olduğu ve KOBİ'lerin ekonominin ciddi dayanak oluşturduğu liberal ekonominin kurallarının işlediği süreç de reel sektör ile mali sektörün birlikte hareket etmesi gerekliliktir. Özellikle ülkemiz açısından bakıldığında üretim kapasitesi açısından KOBİ'lerin önemi büyüktür. Ancak, bilgi kısıtlılığı, yeterli sermaye sorunu, mali sistemimizin istenen büyüklüğe sahip olmaması ve kurumsal yönetim ilkelerinin gerektiği gibi uygulanmaması ve finansman ihtiyaçlarını bankalarda karşılamak isteyen KOBİ'lerin büyük işletmelere göre dezavantajlı bir konumda olmaları KOBİ faaliyetlerinin istikrarlı olarak sürekliliğine engel teşkil etmektedir. Bu nedenle küçük işletme ihtiyaçlarına duyarlı açık ekonomilerde KOBİ'lerin rekabet güçlerinin uluslararası düzeyde artırılması ve ülkelerin ekonomik büyümesinde KOBİ'lerin katkısının yükseltilmesi noktasında karşı karıya kalınan sorunların ortaya konarak çözüme yönelik çabalar önem kazanmaktadır. Bu çalışma ile Eskişehir sanayi bölgesindeki KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarına kaynak sağlamada banka kredisine başvurmaları halinde problemlerine yönelik bir anket çalışması yapılarak KOBİ'ler ve bankalar açısından avantaj ve dezavantajların ortaya konabilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Basel II, KOBİ, Banka kredileri.

ABSTRACT

In terms of countries, the growth of the economies will adapt to the global world and the volume of activity that can be realized together between the financial sector and the real sector will increase. These two sectors can not be thought apart from each other in the system. The main function of the financial sector is to realize the flow of funds to the real sector and SMEs, which is important for the economy. In particular, countries should provide incentives and support for SMEs to easily meet their financing needs at the point of continuing economic vitality. It should not be forgotten that growth is a very important contribution of the private sector and that the process of the liberal economy, which the economy of the SMEs is based on, is the process that the real sector and the financial sector must act together. Especially when viewed from the perspective of our country, the importance of SMEs is great in terms of production capacity. The fact that SMEs who are willing to meet their financing needs in the banks are in a position to be disadvantaged compared to large enterprises, which impedes the stable continuity of SME activities. For this reason, efforts to solve the problems faced in the point of raising the competitiveness of SMEs at international level and increasing the contribution of SMEs in economic growth of countries in open economies sensitive to small business needs are gaining importance. With this study, it is aimed to be able to demonstrate advantages and disadvantages in terms of SMEs and banks by conducting a questionnaire survey on the problems of SMEs in Eskişehir industrial zone if they apply to the bank credits without funding.

Keywords: Basel-II, SME, Bank credit.

1.GİRİŞ

Genellikle yeterli sermayeye sahip olmayan KOBİ'ler finansman ihtiyaçlarını dış kaynaklardan karşılamak durumundadırlar. Bu fonların temini KOBİ'lerin en önemli sorunları arasındadır. KOBİ'ler açısından bankalar fon temini için başvurabilecekleri en önemli mali araçlardır. Ancak, kredi taleplerinde kredinin türü, özelliği, kısa, orta ya da uzun vadeli olması ve teklif edilen faiz oranı ülke koşullarına göre ciddi farklılıklar gösterebilir. Özellikle BASEL II ile sermaye yeterliliği ölçümleri daha detaylı hale getirilmiş ve ölçümlerin riske duyarlı olması sağlanmıştır. Böylece bankaların etkili risk yönetim düzenlemeleri yapması ve güncel tutulması teşvik edilmiştir. BASEL

II ilkelerine uyumlu bankalar için kredinin kullanılabilmesi daha fazla ihtiyatlı davranmayı gerekli kılmıştır. Basel II kriterlerine uyum sağlayan ülkeler açısından KOBİ'leri derecelendirmek için adımların atılması ve doğru bilgi ile işlem yapılması kredi standartlarının artmasına yol açmıştır. Günümüzde bankalar KOBİ kredilerine daha fazla kaynak ayırmalarının faaliyet ve gelirlerini artıracaklarının farkına varmışlardır. Ancak kredinin kullanılabilmesi aşamasında kredi komitesinin oluşturulması, kredilerin izlenmesi ve hesap durum belgesi alınması, kredilerin kredi sınırlamalarında dikkate alınma oranları, kredi sınırlarının izlenmesi, aşımaların giderilmesi gibi usul ve esaslar dikkate alındığında bankaların azami dikkati göstermesi gereklidir. Bu çalışma ile KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmek için banka kredilerinden yararlanma düzeyleri ve karşılaştıkları problemlerin araştırılarak, çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. İlk bölümde KOBİ'ler tanımlanmış, Türkiye ekonomisine ve bölgesel kalkınmaya katkıları, finansman kaynaklarının neler olduğu üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde çalışmaya konu teşkil edecek Eskişehir'de faaliyetlerini sürdüren KOBİ'lere yönelik yapılan anket çalışmasına ilişkin bilgi verilmiştir. Bu çalışma için kısıtlılık Eskişehir Ticaret Odasından faaliyette olan KOBİ sayısına ilişkin KOBİ tanımlarındaki güncellemeler nedeniyle tam olarak bilgi elde edilememesidir. Ancak, Bursa Eskişehir Birlik Kalkınma Ajansı (BEBKA) 'nın tablo.1.deki verilerine dayanarak faaliyette olan KOBİ sayısının çok fazla olduğu bilgine ulaşılmıştır ve her geçen gün bu sayı daha da farklılaşmaktadır. Bu nedenle evrenin tamamına ulaşılması mümkün olamayacağından örneklem seçimine gidilmiş, ulaşılabilen ve çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 500 KOBİ araştırmaya dâhil edilmiştir. KOBİ'lere internet üzerinden ya da kişisel çabalar ile yüz yüze yapılan anket formu ile ulaşılmıştır. 470 adet KOBİ'den geri dönüt alınabilmiştir. Veri toplama aracı olarak çalışma grubundaki KOBİ'lere anket uygulanmış; veriler bu anket formu yardımıyla toplanmıştır. Anket KOBİ'lerin kişisel bilgileri, banka kredilerine yönelik bilgi düzeyleri, krediye erişme noktasında karşı karşıya kaldıkları sorunlarını belirlemede etkili olduğu düşünülen sorulardan oluşmaktadır. Çalışmada KOBİ'lerin kredi kullanımına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla, Kesinlikle katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde tanımlanan ve parantez içi değerlere karşılık gelen beşli likert tipi ölçek uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizleri SPSS 22.0 ve AMOS 25.0 paket programı ile yapılmıştır.

Tablo.1.

İşletme ve KOBİ Sayılarının İllere Göre Dağılımı		
	İşletme Sayısı	KOBİ Sayısı
Bursa	126.262	126.029
Eskişehir	31.853	31.641
Bilecik	8.218	8.167

Bölgedeki işletmelerin %99,7'sini KOBİ'ler oluşturmaktadır

2. Türkiye'de KOBİ Tanımı

KOBİ'lere yönelik bir tanım yapılması gerekirse ülkeden ülkeye, sektörden sektöre ve bölgeden bölgeye farklılıklar ortaya çıkacaktır. Bunun sebebi olarak her ülkenin ekonomik gelişmişlik düzeyinin birbirinden ayrı olmasıdır. Ülkemiz açısından da farklı KOBİ tanımlamaları söz konusudur. KOBİ açılım olarak küçük ve orta boyutlu işletmeler demektir. Ortak özellikleri göz önüne alındığında KOBİ miyim? Sorusuna a) İşletmenizdeki Çalışan Personel Sayısı b) İşletmenizin Yıllık Net Satış Hasılatı c) İşletmenizin Yıllık Mali Bilanço Toplamına verilecek yanıtlar belirleyecektir.¹ Bir işletmenin KOBİ olabilmesi ve KOBİ'ler için yapılmış düzenleme, teşvik ve hibelerden yararlanabilmesi için öncelikle yapısal ve mali özelliklerinin ilgili resmi tanıma uygun olması gerekmektedir. Yönetmelik kapsamında yapılan değişiklikler arasında, KOBİ tanımının kriterlerinden "Yıllık net satış hasılatı" ve "Mali bilanço" üst limiti 40 milyon TL'den 125 milyon TL'ye yükseltirken, yıllık çalışan personel sayısı üst limiti 250 çalışan olarak korunmuştur. Yapılan

¹ <http://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/kobimiyim>

düzenleme ile mikro, küçük ve orta büyüklükteki ekonomik birim ve girişimlerin tanımları yeniden belirlenmiştir.¹

Tablo.2. KOBİ'lerin Sınıflandırılması

24.06.2018 tarihli Resmi Gazete'de 2018/11828 Karar yayımlanarak yürürlüğe giren, "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" ile KOBİ tanımı revize edilmiştir.

Bu tanıma göre, KOBİ'ler aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır:

Kriter	Mikro Ölçekli KOBİ	Küçük Ölçekli KOBİ	Orta Ölçekli KOBİ
Çalışan Personel Sayısı	< 10	< 50	< 250
Yıllık Net Satış Hâsılatı	≤ 3 Milyon TL	≤ 25 Milyon TL	≤ 125 Milyon TL
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	≤ 3 Milyon TL	≤ 25 Milyon TL	≤ 125 Milyon TL

Kaynak: TOBB, <http://www.kobi.org.tr/index.php/tanimi/layout> (2018)

KOBİ'ler yetersiz sermaye ve tanıtım, dışarıdan destekle değil daima kendi gayretleri ile işletmelerinin sürekliliği için çalışan, yetersiz kaynaklarla yurt içi yurt dışı piyasalarda ürettikleri mal ve hizmetleri satabilmek için uğraşan firmalardır. KOBİ'ler aynı zamanda ülkelerinde ortaya çıkacak ekonomik krizlerin negatif etkilerinden en fazla nasibini alan kesimdir. KOBİ'lerin büyük işletmelerin olanaklarına sahip olmaması ülkedeki sıkıntılı dönemlerde gelişmiş ülkelere yatırımlarını hızlıca aktarıp yeni piyasalarda gelecek aramaları çok zordur. Bu nedenden ötürü KOBİ'ler ekonomide problem olası halinde mali kısıtlılıkları, sermaye problemlerini, kapasite genişlemesi sorununu, piyasadaki değişiklikleri ciddi ölçüde hissetmektedirler. Bu durum KOBİ'lerin faaliyetlerini devam ettirmelerine yönelik büyük riskleri ortaya çıkarır. Çünkü finansman ihtiyaçlarını karşılama da büyük işletmeler kadar şanslı değildirler. KOBİ'ler için en önemli kaynak kendi öz sermayeleri ve tasarruflarıdır. KOBİ'ler devlet desteği ya da banka kredileri olmaksızın da ticari faaliyetlerine devam edebilirler.

3. KOBİ'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi

Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ)'ler ekonomik gelişmede çok önemli bir rol oynamaktadır. Sağlıklı bir KOBİ sektörünün, ekonominin şoklara karşı dayanıklılığını arttırmak için önemli olduğu bilinmektedir.²

KOBİ'lerin ekonomiye katkılarını 5 başlıkta toplayabiliriz.

- İstihdam yaratılması
- Esneklik ve yenilikleri teşvik etme
- Girişimciliği teşvik
- Bölgesel kalkınmayı hızlandırma
- Büyük işletmelerin ara malı ihtiyaçlarını karşılama
- Ekonomik ve sosyal refahın artmasını sağlama³

1983 yılının AB'nde KOBİ yılı ilan edilmesi ile başlayan KOBİ programları geliştirme sürecinin ülkemiz üzerine etkisi, 1980 yılından sonra başlatılan ihracata dayalı büyüme stratejisindeki tıkanıklıkları açma yolunda yeni politikalara ve araçlara duyulan ihtiyaç, başlıca etkenler olmuştur. Bugün itibarıyla, küçük ve orta ölçekli sanayi işletmeleri gerek sayıları, gerekse sınıai üretimindeki

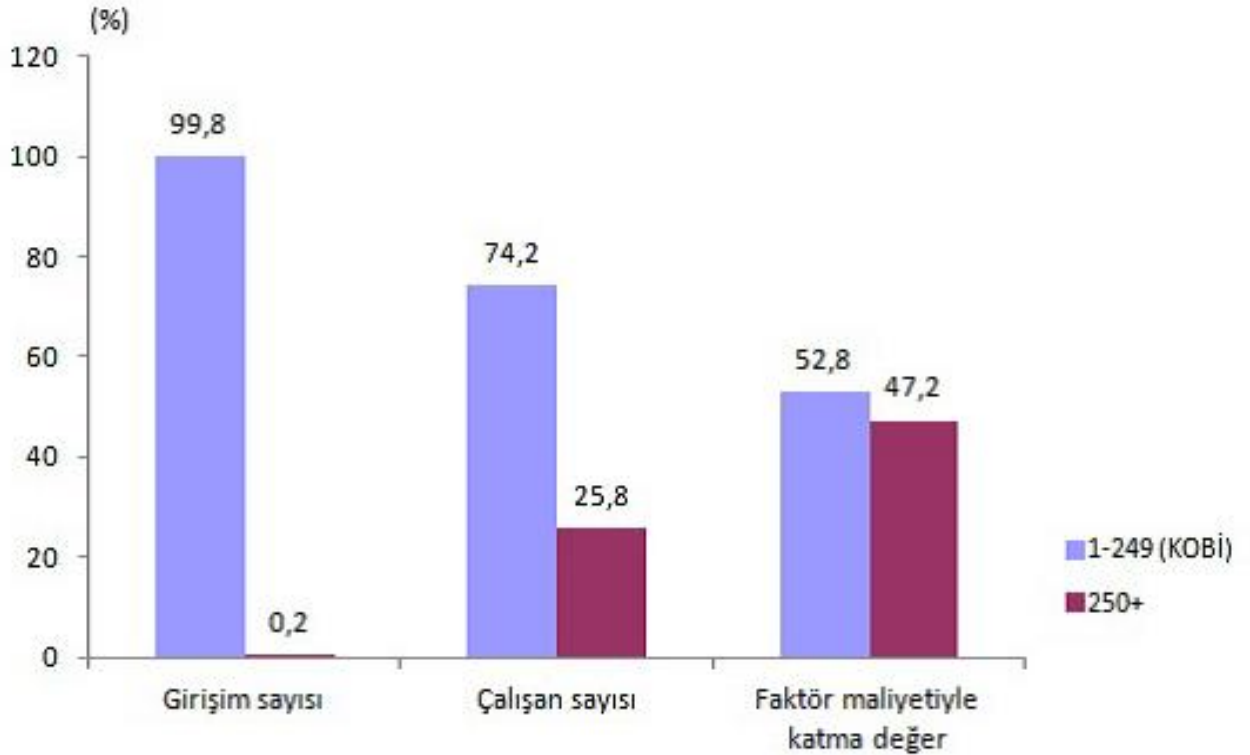
¹ <https://kanalfinans.com/egitim/kobi-bilgileri/kobi-nedir-kimler-kobi-sayilir-1> (2018)

² Şeker M.(2017) "Küçük ve Orta Ölçekli Firmaların Büyümesini Engellleyen Unsurlar: Karşılaştırmalı Türkiye Örneği" Bankacılar Dergisi, Sayı 102, s/15.

³ Bilen A. & Solmaz H. (2014) " Kobi'lerin Karşılaştıkları Yapısal Sorunlar Ve Çözüm Önerileri (Diyarbakır Örneği)" dergipark.gov.tr/download/article-file/370699

payları ve gerekse milli gelire katkıları bakımından ülkemiz ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim ekonomik ve sosyal alanda sağlanan gelişmelere paralel olarak küçük ve orta ölçekli işletmeler sayısında da sürekli bir artış meydana geldiği görülmektedir. Türkiye’de KOBİ’ler, toplam işletmelerin %99,8’ini, imalat sanayiinin %99,5’ini oluşturmakta ve toplam istihdamın %76,7’sini sağlamaktadır.¹ KOBİ’ler Bölgesel kalkınma içinde önemlidir. Bu işletmeler hareketli ve her an değişebilen yapıları, küçük yatırımlar ancak çok miktarda üretim ve istihdamın artırılmasına sağladıkları katkılarla kalkınma stratejisinde önemli rol üstlenmişlerdir. KOBİ’ler ülke coğrafyasında hemen her yerde faaliyet gösterebildikleri için bölgesel gelişmişlik farklılıklarının ortadan kalkmasına, mülkiyetin daha geniş bir alana yayılmasına doğal olarak istihdam olanağı sağlanmasına katkı sağlamaktadır. KOBİ’ler ülke ekonomisinin de dinamik ve etkili faktörlerinden biri olarak, Türkiye’nin sosyo- ekonomik gelişmesinde ciddi öneme sahiptirler. 2015, Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri (TUİK)’e göre, Sanayi ve hizmet sektörlerinde 2013 yılında 2 695 131 girişim faaliyet göstermiştir. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) toplam girişim sayısının %99,8’ini, istihdamın %74,2’sini, maaş ve ücretlerin %54,7’sini, cironun %63,8’ini, faktör maliyetiyle katma değer (FMKD) %52,8’ini ve maddi mallara ilişkin brüt yatırımın %53,3’ünü oluşturmuştur.

Tablo.3.Büyüklük grubuna göre temel göstergeler, 2013

Kaynak: <http://www.kobi.org.tr/index.php/tanimi/stats> (2018)

4. KOBİ’lerin Finansman Sorunları

KOBİ’ler büyük ölçekli işletmelere göre finansman ve sermaye açısından dezavantajlı bir konumdadırlar ve kısıtlı imkânları nedeniyle en çok sorun yaşadıkları konu finansmandır. KOBİ’ler kendi öz sermayelerinden destek alarak faaliyetlerini sürdürme çabalarına rağmen, Türkiye’de olduğu kadar uluslararası piyasalarda da ciddi rekabetin var olduğu arenalarda faaliyet göstermektedirler. Bu piyasalarda rekabet güçlerinin olabilmesi için teknolojiyle uyumlu ve yaratıcı düşüncenin teknik bir icada dönüştürülerek ticarileştirildiği yatırımlar yapmaları gerekir. Bu durum kaynak ihtiyacı sorununu ortaya çıkarmaktadır. Özellikle KOBİ’ler uzun vadeli fon taleplerine cevap verebilecek banka kredilerine ihtiyaç duyarlar. Torlak ve Uçkun (2005) Eskişehir bölgesinde KOBİ’lerin

¹ PEGEM Mühendislik Danışmanlık, KOBİ Kavramına Genel Bakış; <http://pegemmakina.com/projedi/376-kobi-destekleri.html>(2018)

finansman sorunlarının neler olduğunu belirlemek amacıyla temel finansman konularının ankete katılanlar tarafından önem derecesine göre sıralanmasını istedikleri bir araştırma yapmışlardır. Bu çalışmalarında KOBİ'lerde sık karşılaşılabilecek 14 finansman sorunu belirlenmiştir. En önemlileri;

- ✓ nakit para sıkıntısı
- ✓ piyasa durgunluğu
- ✓ kredi faizlerinin yüksekliği
- ✓ sermaye yetersizliği
- ✓ kredi bulamamadır.¹

Teminat yetersizliği, üretimden pazarlamaya kadar her aşamada kaynak ihtiyacı duyan KOBİ'ler için öncelikli bir sorundur. Uzun vadeli yatırım kredilerinde bankalar tarafından talep edilen özellikli ve yüksek miktarlı teminatın kredi garanti kuruluşlarınca karşılanması, KOBİ'ler açısından yatırım için uygun koşullar sağlayacak bir adımdır. Kredi garanti sisteminin varlığı, finans kuruluşlarının çekimser davrandığı yeni girişimciler ile Ar-Ge tabanlı şirketlere ve yüksek teminatlar istenen uzun vadeli yatırım kredilerine kefalet sağlanması açısından büyük önem arz etmektedir. Ülkemizde KOBİ'lerin finansman ihtiyacını karşılamak ve desteklemek üzere KOBİ'lerin bankalardan kullandıkları kredilere kefalet sağlamak üzere, 1993 yılında Kredi Garanti Fonu A.Ş. (KGF)'u kurulmuştur.²

5. Metodoloji

Verilerin analizi konusunda; Tanımlayıcı istatistikler frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri ile sunulmuştur. Çalışmadaki soru gruplarının faktör yapısını tespit etmek amacı ile doğrulayıcı faktör analizi uygulaması yapılmıştır. Bilgi ve sorun yaşama düzeylerinin cinsiyete göre farklı olup olmadığının incelenmesi amacı ile t testi analizi yapılmıştır. Boyutların yaş, eğitim, çalışan sayısı, ciro, bilanço tutarı, kredi çekme sıklığı değişkenlerine göre incelenmesi amacı ile ANOVA testi yapılmıştır. Farklı olan grupların tespit edilmesi amacı ile Sidak ikili karşılaştırma testleri uygulanmıştır. Boyutlar arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacı ile korelasyon analizi uygulanmıştır. Çalışmada 0,05'den küçük p değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Analizler SPSS 22.0 ve AMOS 25.0 paket programı ile yapılmıştır.

6. Bulgular ve Yorumlar

6.1. Katılımcı özellikleri

Çalışmaya katılan KOBİ'lerin % 11'nin kadın ve %89'nun kadın olduğu görülmüştür. Katılımcıların % 12'nin 18-24 yaş, % 11'nin 25-28 yaş, % 4'nün 39-45 yaş, %53'nün 46-55 yaş ve % 20'nin 55 yaş üzerinde olduğu görülmüştür. Katılımcıların % 47'nin ilköğretim, %11'nin lise, % 21'nin lisans, % 7'nin yüksek lisans ve %2'nin doktora düzeyinde eğitime sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların iş yerlerinde %53 ile 10 kişiden az, % 37 ile 10-50 kişi arası ve % 10 ile 51-250 kişi arasında çalışan olduğu görülmüştür. Katılımcıların yıllık net satış hasılatları %47 ile 3 milyon TL'den az, % 42 ile 3 Milyon-25 Milyon TL, % 11 ile 26 milyon-125 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yıllık bilanço toplamı %42 ile 3 milyon TL'den az, % 39 ile 3 Milyon-25 Milyon TL, % 20 ile 26 milyon-125 TL arasında olduğu tespit edilmiştir.

¹ Torlak Ö. & Uçkun N. (2005) "Eskişehir'deki Kobi'lerin Pazarlama ve Finansman Sorunları Ara Kesiti" <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423869722.pdf>

² Kalkınmada Anahtar Verimlilik (2018) "Kobi'ler İçin Alternatif Finansman Kaynakları" <http://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/News/kobiler-icin-alternatif-finansman-kaynaklari/269>

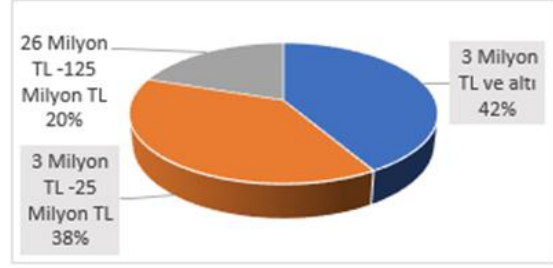
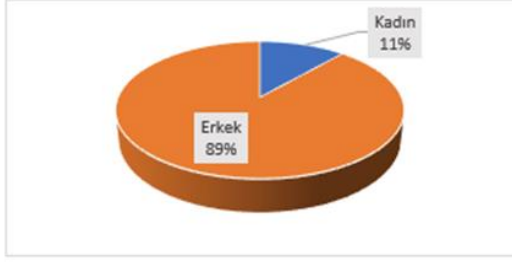
Tablo.4. Katılımcı Özellikleri

Cinsiyetiniz	İ	%
Kadın	54	11
Erkek	416	89
Yaş	İ	%
18-24	56	12
25-38	54	11
39-45	18	4
46-55	247	53
55 Üzeri	95	20
Eğitim Durumu	İ	%
İlköğretim	223	47
Lise	104	22
Lisans	101	21
Yüksek Lisans	31	7
Doktora	11	2
İşyerinizde Çalışan Personel Sayısı	İ	%
10 Kişiden Az	250	53
10-50 Kişi	175	37
51-250 Kişi	45	10
Yıllık Net Satış Hasılatı	İ	%
3 Milyon TL Ve Altı	219	47
3 Milyon TL -25 Milyon TL	197	42
26 Milyon TL -125 Milyon TL	54	11
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	İ	%
3 Milyon TL Ve Altı	196	42
3 Milyon TL -25 Milyon TL	181	39
26 Milyon TL -125 Milyon TL	93	20
İşletmenizin Finansman İhtiyacı İçin Banka Kredisi Kullanım Sıklığı	İ	%
Kullanmıyorum	3	1
Yılda 1 Kez	39	8
2 Yılda Bir Kez	181	39
2 Yılden Daha Uzun Süre	247	53
Banka Görevlileri Kredi Hizmetlerine İlişkin Firmanız Ziyaret Sıklığı	İ	%
Hiç Gelmedi	233	50
3 Ayda Bir Kez	29	6
6 Ayda Bir kez	25	5
Yılda Bir kez	183	39

Katılımcıların işletme ihtiyaçları için % 8 ile yılda 1 kez, % 39 ile 2 yılda 1 kez, % 53 ile 2 yıldan daha uzun sürelerde kredi kullandıkları gözlemlenirken, firmaların %1'i hiç kredi kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

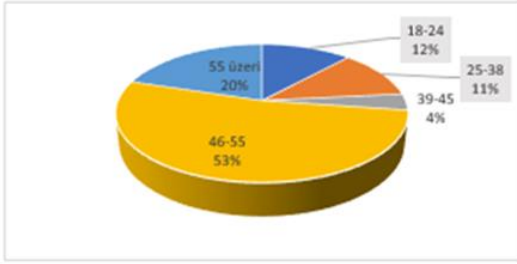
Banka Görevlileri Kredi Hizmetlerine İlişkin Firmaları %6 ile 3 ayda bir kez, % 5 ile 6 ayda bir kez, % 39 ile yılda bir kez ziyaret ederken, KOBİ'lerin %50'si bankaların hiç ziyarette bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Şekil 1.

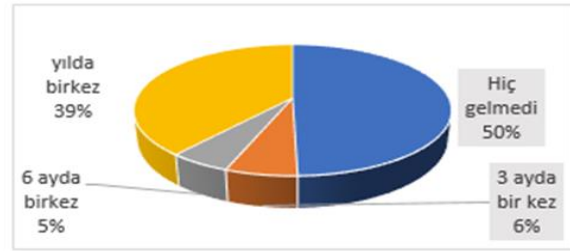
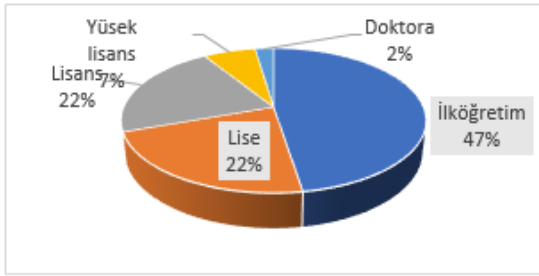
Cinsiyet

Yıllık Bilanço Tutarı

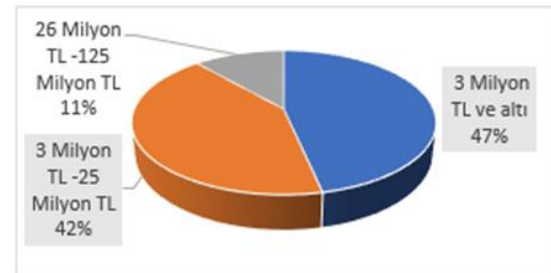
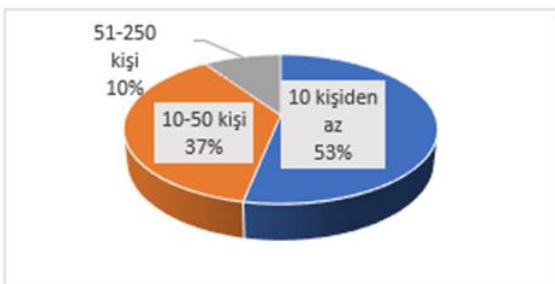
Yaş

İşletmenizin Finansman İhtiyacı İçin Banka Kredisi Kullanım Sıklığı

Eğitim

Banka Görevlileri Kredi Hizmetlerine İlişkin Firmanızı Ziyaret Sıklığı

Çalışan Sayısı

Yıllık Ciro

6.2. Güvenilirlik ve Geçerlik

Çalışmada KOBİ'lerin banka kredileri ile ilgili bilgi düzeyleri ve kredi çekme sürecinde yaşadıkları sorunlar ile ilgili 30 adet ifadenin güvenilirliğinin test edilmesi amacı ile Co. Alpha analizi uygulanmıştır. Analiz sonucunda Co. Alpha katsayısı 0,95 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen katsayının yeterli düzeyde güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi sonucunda iki temel boyut tespit edilmiştir. Bu boyutlar KOBİ'lerin banka kredileri ile ilgili bilgi düzeyleri ve sorunlar olarak adlandırılmıştır. KOBİ'lerin banka kredileri ile ilgili bilgi düzeyleri boyut puanlarının artış göstermesi kişinin bilgi düzeyinin yüksek olduğunun bir göstergesi iken, yaşanan sorunlar boyutunda

boyut puanlarının artış göstermesi kişinin daha çok sorun yaşadığını göstermektedir. Faktör analizinde hesaplanan Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik katsayısı 0,89 olarak tespit edilmiştir. Açıklanan toplam varyans %66 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın %60'dan Büyük olması gerekmektedir.

Bilgi boyutunun iç tutarlılığı 0,90, sorun yaşama boyutunun iç tutarlılığı 0,91 olarak tespit edilmiştir. Bilgi boyutunun açıklanan toplam varyans %34 sorun yaşama boyutunun ise %32 olarak hesaplanmıştır. Bilgi boyutu 1,2,3,4, 7,9,15, 16, 17,18,19,20,23,24,27,30,31 no lu ifadelerden oluşurken, Sorun yaşama boyutu 5,6,8,10,11,12,13,14,21,22,25,26,28,29 no lu ifadelerden oluşmaktadır.

Tablo.5. Ölçeklerin İncelenmesi

İfadeler	Açıklanan Varyans	İç tutarlılık	KMO	İfade No
Kobilerin Banka Kredileri ile ilgili bilgi düzeyleri	34%	0,90	0,89	1,2,3,4, 7,9,15, 16, 17, 18,19,20,23,24,27,30,31
Kredi çekme sürecinde yaşadıkları sorunlar	32%	0,91		5,6,8,10,11,12,13,14, 21,22,25,26,28,29

Elde edilen sonuçlara göre KOBİ'lerin banka kredileri ile ilgili bilgi düzeyleri ve kredi çekme sürecinde yaşadıkları sorunlar boyutlarının güvenilirlik ve geçerlilik yapılarının sağlandığı ve sonuç olarak ölçeklerin bilimsel manada geçerli oldukları gözlemlenmiştir.

6.3. Bilgi Düzeyleri Ve Sorun Yaşama Sıklıklarının KOBİ'lerin Özelliklerine Göre İncelenmesi

6.3.1. Cinsiyet

Tablo.6. Bilgi Düzeyleri Ve Sorun Yaşama Sıklıklarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Boyutlar	Cinsiyet	n	X	s.s.	p.
Bilgi düzeyi	Kadın	54	4,50	0,64	0,42
	Erkek	416	4,57	0,56	
Sorun yaşama	Kadın	54	3,88	0,54	0,10
	Erkek	416	4,00	0,51	

Katılımcıların cinsiyetlerine göre bilgi düzeylerinin benzer olduğu tespit edilmiştir. Kadın ve Erkek KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki bilgi düzeylerinin benzer olduğu görülmüştür(p=0,42).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre sorun yaşama boyutlarının benzer olduğu tespit edilmiştir. Kadın ve Erkek KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki sorun yaşama sıklıklarının benzer olduğu görülmüştür(p=0,10).

Tablo.7. Bilgi Düzeyleri ve Sorun Yaşama Sıklıklarının Yaşa Göre İncelenmesi

Boyutlar	Yaş	n	X	S.S.	P.
Bilgi düzeyi	18-24	56	4,55	0,18	0,54
	25-38	54	4,54	0,63	
	39-45	18	4,56	0,19	
	46-55	247	4,53	0,67	
	55 üzeri	95	4,65	0,45	
Sorun yaşama	18-24	56	3,83	0,38	0,01*
	25-38	54	3,81	0,61	
	39-45	18	3,71	0,57	
	46-55	247	4,02	0,51	
	55 üzeri	95	4,16	0,50	

Katılımcıların yaş gruplarına göre bilgi düzeylerinin benzer olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada 18-24, 25-38, 39-45 ve 55 yaş üzerinde olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki bilgi düzeylerinin benzer olduğu görülmüştür(p=0,54).

Katılımcıların yaş gruplarına göre sorun yaşama sıklıklarının farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın 46-55 ve 55 yaş üzerin olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusunda 45 yaş ve altındaki KOBİ'lere göre daha çok sorun yaşadığı görülmüştür(p=0,01).

Tablo.8. Bilgi Düzeyleri Ve Sorun Yaşama Sıklıklarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi

Boyutlar	Eğitim Düzeyi	n	X	S.S.	P.
Bilgi düzeyi	İlköğretim	223	3,78	0,49	0,01*
	Lise	104	4,11	0,48	
	Lisans	101	4,74	0,15	
	Yüksek lisans	31	4,61	1,16	
	Doktora	11	4,49	1,25	
Sorun yaşama	İlköğretim	223	4,10	0,33	0,01*
	Lise	104	4,22	0,60	
	Lisans	101	3,66	0,20	
	Yüksek lisans	31	3,54	0,77	
	Doktora	11	3,77	1,16	

Katılımcıların Eğitim düzeyine göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın ilköğretim ve lise düzeyinde eğitime sahip olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki bilgilerinin lisans ve üzeri seviyede eğitime sahip olan KOBİ'lere göre daha az olduğu görülmüştür(p=0,01).

Katılımcıların Eğitim düzeyine göre sorun yaşama sıklıklarının farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın ilköğretim ve lise düzeyinde eğitime sahip olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki sorun yaşama düzeylerinin lisans ve üzeri seviyede eğitime sahip olan KOBİ'lere göre yüksek düzeylerde olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir (p=0,01).

Tablo.9. Bilgi Düzeyleri ve Sorun Yaşama Sıklıklarının Çalışan Sayısına Göre İncelenmesi

Boyutlar	Çalışan Kişi Sayısı	n	X	s.s.	P
Bilgi düzeyi	10 kişiden az	250	4,07	0,52	0,01*
	10-50	175	4,66	0,28	
	51-250	45	4,58	1,15	
Sorun yaşama	10 kişiden az	250	4,08	0,36	0,01
	10-50	175	3,93	0,54	
	51-250	45	3,65	0,86	

Katılımcıların çalıştırdıkları kişi sayısına göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın 10 kişiden az çalışanı olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki bilgilerinin çalışan sayısı 10-50 ve 51-250 olan KOBİ'lere göre daha düşük düzeylerde olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir (p=0,01).

Katılımcıların çalıştırdıkları kişi sayısına göre sorun yaşama sıklıklarının farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın 10 kişiden az çalışanı olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki sorun yaşama düzeylerinin çalışan sayısı 10-50 ve 51-250 olan KOBİ'lere göre daha yüksek düzeylerde olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir (p=0,01).

Tablo.10. Bilgi Düzeyleri ve Sorun Yaşama Sıklıklarının Net Satış Hasılatına Göre İncelenmesi

Boyutlar	Yıllık Net Satış Hasılatı	n	X	s.s.	P
Bilgi düzeyi	3 Milyon TL ve altında	219	4,20	0,39	0,01*
	3 Milyon TL -25 Milyon TL	197	4,55	0,50	
	26 Milyon TL -125 Milyon TL	54	4,66	1,09	
Sorun yaşama	3 Milyon TL ve altında	219	4,13	0,25	0,01*
	3 Milyon TL -25 Milyon TL	197	3,89	0,57	
	26 Milyon TL -125 Milyon TL	54	3,75	0,82	

Katılımcıların işletmelerinin yıllık net satış hasılatına göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın 3 Milyon TL altında hasılatı olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki bilgilerinin 3- 25 Milyon TL ve 26- 125 Milyon TL hasılatı olan KOBİ'lere göre daha düşük düzeylerde olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir (p=0,01).

Katılımcıların işletmelerinin yıllık net satış hasılatı göre sorun yaşama düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın 3 Milyon TL altında hasılatı olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki sorun

yaşama sıklıklarının 3- 25 Milyon TL ve 26- 125 Milyon TL hasılatı olan KOBİ'lere göre daha yüksek düzeylerde olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir ($p=0,01$).

Tablo.11. Bilgi Düzeyleri Ve Sorun Yaşama Sıklıklarının Yıllık Mali Bilanço Toplamına Göre İncelenmesi

Boyutlar	Yıllık Mali Bilanço Toplamı	n	X	S.S.	p.
Bilgi düzeyi	3 Milyon TL ve altında	196	4,37	0,31	0,02*
	3 Milyon TL -25 Milyon TL	181	4,58	0,57	
	26 Milyon TL -125 Milyon TL	93	4,59	0,89	
Sorun yaşama	3 Milyon TL ve altında	196	4,19	0,17	0,01*
	3 Milyon TL -25 Milyon TL	181	4,00	0,59	
	26 Milyon TL -125 Milyon TL	93	4,01	0,67	

Katılımcıların işletmelerinin yıllık bilançolarına göre bilgi düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın 3 Milyon TL altında bilançosu olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki bilgilerinin 3- 25 Milyon TL ve 26- 125 Milyon TL bilançosu olan KOBİ'lere göre daha düşük düzeylerde olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir ($p=0,02$).

Katılımcıların işletmelerinin yıllık bilançolarına göre sorun yaşama düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Farkın 3 Milyon TL altında bilançosu olan KOBİ'lerin Kredi çekme konusundaki sorun yaşama seviyelerinin 3- 25 Milyon TL ve 26- 125 Milyon TL bilançosu olan KOBİ'lere göre daha yüksek düzeylerde olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir ($p=0,01$).

Tablo.12. Bilgi Düzeyleri Ve Sorun Yaşama Sıklıklarının Kredi Kullanma Sıklığına Göre İncelenmesi

Boyutlar	Kredi kullanma sıklığı	n	X	S.S.	p.
Bilgi düzeyi	Yılda 1 Kez	224	4,57	0,55	0,08
	2 Yılda Bir Kez	181	4,63	0,28	
	2 Yıldan Daha Uzun Süre	62	4,28	1,04	
	Yılda 1 Kez	224	4,08	0,37	
Sorun yaşama	2 Yılda Bir Kez	181	3,92	0,52	0,09
	2 Yıldan Daha Uzun Süre	62	3,82	0,79	
	Yılda 1 Kez	224	4,08	0,37	

Katılımcıların bilgi düzeyleri ve sorun yaşama düzeyleri kredi kullanma sıklıklarına göre farklı olmadığı tespit edilmiştir ($p=0,08$, $p=0,09$), yılda 1 kez, 2 yılda 1 kez ve 2 yıldan uzun sürelerde kredi kullanım sıklığı olan katılımcıların bilgi düzeyleri ve sorun yaşama düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Tablo.13. Sorun Yaşama Ve Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Boyutlar	Sorun yaşama	
Bilgi düzeyi	r	-0,63**
	p	0,01
	n	470

**0,01 düzeyinde anlamlı ilişki

Katılımcıların Bilgi boyutu ile Sorun yaşama boyutu puanları arasında negatif yönde anlamlı ve güçlü düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=-0,63$, $p=0,01$, $p<0,05$). Kobilerin kredi çekme konusunda

bilgi düzeylerinin artış göstermesi kredi çekme konusunda sorun yaşama düzeylerini düşürdüğü söylenebilir. Bunun tam tersi olarak ta kredi çekme konusunda sıkça sorun yaşayan Kobilerin kredi çekme konusundaki bilgilerinin düşük olduğu söylenebilir.

6.4. Bilgi Düzeyi İfadelerinin Değerlendirilmesi

Çalışmada KOBİ'lerin en yüksek bilgi düzeylerinin “Bankaların son yıllarda KOBİ işletmelerine karşı tutumlarını değiştirmesi ile beraber banka kredileri, en çok tercih edilen finansman kaynağı olmuştur” ifadesine olduğu tespit edilmiştir. Bu ifade dışında ilk beş için sıralama yapıldığında;

“Bankalar KOBİ'ler için nakit akışında yaşanabilecek beklenmedik durumlara özgü taksitli ticari kredi vermektedirler.”,

“Bankaların çeşitli alternatif kredi yöntemlerinden KOBİ firmaları kendilerine uygun olanları tercih ederek orta vadeli büyüme planlarını hayata geçirmektedirler.”,

“Bankalar nakit akışında yaşanabilecek beklenmedik durumlara çözüm arayan, kısa vadeli kaynak arayışında olan KOBİ'ler için hesabında para olmadığı anlarda devreye giren ve firmanın ihtiyaç duyduğu finansmanı sağlayan kredili ticari hesap imkânı sunarlar.”,

“KOBİ'lerin sahip/yöneticileri arasında eğitim seviyesi farklılıkları iletişimi güçleştirmektedir.”,

KOBİ kredilerinin sağlandığı bankanın krediye ilişkin koşulları her zaman doğru anlaşılmadığı için beklenenden fazla zaman kaybına yol açmaktadır.” İfadeleri yer almaktadır.

Tablo.14. Bilgi Düzeyi İfadelerinin Değerlendirilmesi

Bilgi Düzeyi İfadeleri	X	s.s	Bilgi Seviyesi Sıralaması
Bankaların son yıllarda KOBİ işletmelerine karşı tutumlarını değiştirmesi ile beraber banka kredileri, en çok tercih edilen finansman kaynağı olmuştur.	4,67	0,29	1
Bankalar KOBİ'ler için nakit akışında yaşanabilecek beklenmedik durumlara özgü taksitli ticari kredi vermektedirler.	4,56	0,73	2
Bankaların çeşitli alternatif kredi yöntemlerinden KOBİ firmaları kendilerine uygun olanları tercih ederek orta vadeli büyüme planlarını hayata geçirmektedirler.	4,55	0,46	3
Bankalar nakit akışında yaşanabilecek beklenmedik durumlara çözüm arayan, kısa vadeli kaynak arayışında olan KOBİ'ler için hesabında para olmadığı anlarda devreye giren ve firmanın ihtiyaç duyduğu finansmanı sağlayan kredili ticari hesap imkânı sunarlar.	4,47	0,71	4
KOBİ'lerin sahip/yöneticileri arasında eğitim seviyesi farklılıkları iletişimi güçleştirmektedir.	4,39	0,85	5
KOBİ kredilerinin sağlandığı bankanın krediye ilişkin koşulları her zaman doğru anlaşılmadığı için beklenenden fazla zaman kaybına yol açmaktadır.	4,37	0,60	6
KOBİ'lerin ülke ekonomisine olan katkıları yadsınamaz derecede etkili olmaya başladığından itibaren bankalar kredi koşullarını daha ulaşılabilir hale getirmişlerdir.	4,31	0,95	7
KOBİ'ler banka kredisi almak istediğinde ne tür bir kredi almaları gerektiği konusunda bilinçli davranmalı ve önceden araştırma yapmalıdırlar.	4,21	0,89	8
Bankaların kapsamlı bir kredi politikası bulunmamaktadır.	4,19	0,75	9
KOBİ'lerin kredi başvurularında kayıt dışı işlemleri bankalar tarafından tespit edilebilir.	4,17	0,72	10

KOBİ'ler bankalardan ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı amacıyla Türk Lirası cinsinden ihracat Kredisi talep edebilirler.	4,16	0,93	11
KOBİ'ler kredi talep etmeden önce bankanın isteyeceği evrakları hazırlar.	4,15	0,71	12
Bankalar kredi ve finans konusunda bilgi sahibi olan KOBİ'ler ile kolay ve hızlı çalışırlar.	4,08	0,74	13
Kredi talep eden KOBİ'nin sahip/yöneticileri bankayı işletmenin durumuna ilişkin doğru bir biçimde bilgilendirir.	4,06	0,96	14
Bankalar ihracat yapan KOBİ'ler için genel olarak ihracata hazırlık amacıyla ürün ve kaynak bazındaki bazı istisnai durumlar dışında, azami 18 ay vadeli olarak döviz kredileri kullandırmaktadır	4,05	0,86	15
KOBİ'lere yönelik hazırlanan kredilerin işleyişleri bankaların diğer kredi ürünlerine göre daha kolaydır.	3,97	0,84	16
KOBİ Finansmanı'nda dünyanın en önemli kuruluşlarından biri olan Fransız Kalkınma Ajansı'nın (AFD) bankalara sağladığı uzun vadeli krediyle, KOBİ'ler 5 yıla varan vadelerde finanse edilebilir.	3,94	1,04	17

Kobilerin en düşük bilgi düzeyleri sıralandığında;

“KOBİ Finansmanında dünyanın en önemli kuruluşlarından biri olan Fransız Kalkınma Ajansı'nın (AFD) bankalara sağladığı uzun vadeli krediyle, KOBİ'ler 5 yıla varan vadelerde finanse edilebilir.”

“KOBİ'lere yönelik hazırlanan kredilerin işleyişleri bankaların diğer kredi ürünlerine göre daha kolaydır. “,

“Bankalar ihracat yapan KOBİ'ler için genel olarak ihracata hazırlık amacıyla ürün ve kaynak bazındaki bazı istisnai durumlar dışında, azami 18 ay vadeli olarak döviz kredileri kullandırmaktadır”,

Kredi talep eden KOBİ'nin sahip/yöneticileri bankayı işletmenin durumuna ilişkin doğru bir biçimde bilgilendirir.” konularında olduğu söylenebilir.

6.5. KOBİ'lerin Sorun Yaşama Düzeylerinin İncelenmesi

KOBİ'lerin en çok sorun yaşadığı konular sırası ile;

“Kredinin türü kadar krediyi ödeme şekilleri de KOBİ'lerin kredi alımı sırasında dikkat etmesi gereken önemli bir konudur.”,

“Banka kredilerinin yeterince kullanılmamasının nedeni bankaların kredi arzının az olması ve KOBİ'lerin kredi koşullarını karşılamakta yetersiz kalma endişesine bağlı olarak talep eksikliğinden kaynaklanmaktadır.”,

“KOBİ'lerde analize elverişli finansal tablolarının yetersiz olması nedeniyle banka kredi taleplerinde teminatın önemi diğer işletmelere kıyasla çok daha fazladır.”,

“KOBİ'ler de banka kredilerinin tanıtımı için internet kullanımı yeteli değildir ve diğer iletişim araçlarından da yeterince yararlanılmamaktadır.”,

“KOBİ'ler kendi büyüme planlarına katkı sağlayacak olan kredi türünü seçmeleri gerekmektedir.” ifadeleridir.

Tablo.15. KOBİ'lerin Sorun Yaşama Düzeylerinin İncelenmesi

İfadeler	X	S.S.	Sorun Yaşama Düzeyi
Kredinin türü kadar krediyi ödeme şekilleri de KOBİ'lerin kredi alımı sırasında dikkat etmesi gereken önemli bir konudur.	4,29	0,72	1
Banka kredilerinin yeterince kullandırılmamasının nedeni bankaların kredi arzının az olması ve KOBİ'lerin kredi koşullarını karşılamakta yetersiz kalma endişesine bağlı olarak talep eksikliğinden kaynaklanmaktadır.	4,23	0,74	2
KOBİ'lerde analize elverişli finansal tablolarının yetersiz olması nedeniyle banka kredi taleplerinde teminatın önemi diğer işletmelere kıyasla çok daha fazladır.	4,21	0,75	3
KOBİ'ler de banka kredilerinin tanıtımı için internet kullanımı yeteli değildir ve diğer iletişim araçlarından da yeterince yararlanılmamaktadır.	4,08	0,78	4
KOBİ'ler kendi büyüme planlarına katkı sağlayacak olan kredi türünü seçmeleri gerekmektedir.	4,04	0,78	5
KOBİ finansmanında kefalet anlamında tek çözüm yolu olarak gözüken kredi garanti fonlarının sayısı artırılmalıdır.	4,03	0,78	6
Bankalar geniş çaplı, esnek ve sağlam bir kredi riski yönetimini tesis edebilmek için etkin yeni sistemleri benimsemelidir.	3,91	0,78	7
Kredilerin KOBİ'lere tanıtılması ve kullandırılması için bankalar yeterince faaliyet göstermemektedirler.	3,76	0,74	8
KOBİ'ler banka tarafından kendisinden istenen mali tablolarına ilişkin verileri vermekten kaçınırlar.	3,59	0,70	9
KOBİ'lerin mali verileri güçlü ise kredi taleplerinde KOBİ'lerden teminat istenmemelidir.	3,56	0,80	10
KOBİ'ler kullanacakları kredi karşılığında teminat vermekten kaçınmazlar.	3,54	0,92	11
KOBİ sahip/yöneticisi finansal okuryazardır.	3,51	0,72	12
KOBİ'ler bankanın istediği kredi evraklarının çok olmasından rahatsızdır.	3,45	0,93	13
KOBİ'lerden istenen kredi evraklarının zamanında teslim edilmemesi kredi sürecinin uzamasına neden olmaktadır.	3,41	1,03	14

“KOBİ'lerden istenen kredi evraklarının zamanında teslim edilmemesi kredi sürecinin uzamasına neden olmaktadır.” ifadesi KOBİ'lerin en az sorun yaşadığı ifade olarak tespit edilmiştir.

KOBİ'lerin en az sorun yaşadığı 5 ifade;

“KOBİ'ler bankanın istediği kredi evraklarının çok olmasından rahatsızdır.”,

“KOBİ sahip/yöneticisi finansal okuryazardır.”,

“KOBİ'ler kullanacakları kredi karşılığında teminat vermekten kaçınmazlar.”,

“KOBİ’lerin mali verileri güçlü ise kredi taleplerinde KOBİ’lerden teminat istenmemelidir.” olarak görülmektedir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

KOBİ’ler bankacılık sisteminde yaşanan gelişmelerle doğru orantılı olarak KOBİ’lere yönelik kredi bilgi sistemlerinin artırılması, KOBİ finansmanı alanında uygulanan kamu politika ve desteklerinin yeterli ve etkin olmasının sağlanması KOBİ’lerin kredilendirilmesi aşamasında önemli adımlar olacaktır. Son yıllarda bankaların, KOBİ kredilerine yönelmek suretiyle faaliyet ve gelir hacimlerini artırmayı amaçlamaları analizde, KOBİ’lerin “Bankaların son yıllarda KOBİ işletmelerine karşı tutumlarını değiştirmesi ile beraber banka kredileri, en çok tercih edilen finansman kaynağı olmuştur.” ifadesine katıldıkları tespit edilmiştir. Bu bağlamda bankaların KOBİ’lere daha kolay erişim sağlamalarının da KOBİ’lerle ilişkilerini geliştirmek ve çalışma alanlarına yakın şubeler açmak suretiyle daha iyi hizmet verebilirler. KOBİ’lerin kendilerine yönelik düzenlenen krediler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bunun için bankaların potansiyel KOBİ müşterilerinin kalsifikasyona tabi tutmaları ve özel birimler oluşturarak, KOBİ bankacılığı konusunda eğitimli personel aracılığı ile KOBİ’lerle iletişimin sağlanmasına yönelik adımlar atması gereklidir. Bankaların kredi maliyetlerini azaltmak için bilgi teknolojilerinden faydalanması, kredinin geri ödenmesine yönelik kolaylıklar ve kredilendirme sürecini hızlandırması KOBİ’lerin endişelerini azaltabilecek kredi talep oranlarını yükseltmede etkili olacaktır. KOBİ’lerin en önemli sorunlarından biri de kredinin türü kadar krediyi ödeme şekilleri de KOBİ’lerin kredi alımı sırasında dikkat etmesi gereken önemli bir konudur. Bankaların finansman desteği yanı sıra danışmanlık hizmetleri sağlaması gereklidir. Bir başak yaşanan sorun kredi yoluyla finansman sürecinde KOBİ’lerin analize elverişli finansal tablo eksikliklerinden dolayı da en çok teminat sorunuyla karşılaşmakta ve kısa vadeli finansman ihtiyaçlarını karşılamak için başvurdukları bankaların, kredinin verilebilmesi için istediği ipoteği veya kefaleti karşılayamamalarıdır. Bunun için teminat yetersizliği nedeniyle kredi ve destek olanaklarından yeterince yararlanamayan KOBİ’lerin ‘müteselsil kefil’ olmak suretiyle, bu kuruluşların krediye erişimlerini sağlayan Kredi Garanti Fon’unun işlerliğinin artırılması yönünde adımlar hızlandırılmalıdır. Tüm bu gelişmeler neticesinde KOBİ kredilerinde önemli artışlar yaşanması olasıdır.

KAYNAKÇA

Aykaç M., Parlak Z. & Özdemir S. (2008) “Küreselleşme sürecinde Rekabet Gücünün Artırılması ve Türkiye’de KOBİ’ler” İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2008-24 İstanbul.

Bayülken Y. (2017) “ Küçük Ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri (KOBİ’ler)” tmmob makina mühendisleri odası, Oda Raporu Yayın No: MMO/677

Bilen A. & Solmaz H. (2014) “ Kobi’lerin Karşılaştıkları Yapısal Sorunlar Ve Çözüm Önerileri (Diyarbakır Örneği)” dergipark.gov.tr/download/article-file/370699

Demiral U. & Demirel Songül (2015) “Basel II Prensipleri Sonucunda Bankaların KOBİ Finansmanında Yaptığı Değişiklikler” http://www.sobider.com/Makaleler/1302721135_106%20U%C4%9Fur%20DEM%C4%B0RAL.pdf

Torlak Ö. & Uçkun N. (2005) “Eskişehir’deki Kobi’lerin Pazarlama ve Finansman Sorunları Ara Kesiti” <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423869722.pdf>

Şeker M.(2017) “Küçük ve Orta Ölçekli Firmaların Büyümesini Engelleyen Unsurlar: Karşılaştırmalı Türkiye Örneği” Bankacılar Dergisi, Sayı 102, s/15.

Yılmaz G.H. (2016) “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Kredi Sorunları Üzerine Muğla İlinde Yapılan Bir Araştırma” <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/453152>

Yörük N. (2001) “Kobi’lerin Kredi Yoluyla Finansmanında Karşılaştıkları Sorunlar Ve Tokat İlinde Bir Uygulama” <http://dergipark.gov.tr/susead/issue/28441/302973>

- Yüksel A. (2005) “ BASEL-II'nin KOBİ Kredilerine Muhtemel Etkileri”
https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/raporlar/Calisma_Raporlari/12992005-4.pdf
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/11/20121104-11.htm>
<http://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/kobimiyim>
<https://kanalfinans.com/egitim/kobi-bilgileri/kobi-nedir-kimler-kobi-sayilir-1> (2018)
- K S E P, (2015) “2015 - 2018 KOBİ Stratejisi Ve Eylem Planı “Ankara,
www.kosgeb.gov.tr/.../KSEP%20Güncellenen%20Eylem%20Planı%202015-2018_06_
- TOBB, (2011) “Bankaların Kobilere Yönelik Nakdi Kredi Uygulamaları” Docplayer.Biz.Tr/491692-Turkiye-Odalar-Ve-Borsalar-Birligi-Bankalarin-Kobilere-Yonel
- BDDK 2011/06 raporu <https://www.bddk.org.tr/websitesi/turkce/...raporlar/10759yfr2011internet2.pdf>
- Kalkınmada Anahtar Verimlilik (2018) “Kobi'ler İçin Alternatif Finansman Kaynakları”
<http://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/News/kobiler-icin-alternatif-finansman-kaynaklari/269>
- TOBB, <http://www.kobi.org.tr/index.php/tanimi/layout> (2018)
- PEGEM Mühendislik Danışmanlık, KOBİ Kavramına Genel Bakış;
<http://pegemmakina.com/projedt/376-kobi-destekleri.html>(2018)
- TIMAKADEMİ2023 (2014) “KOBİ'ler İçin Teşvikler” www.timakademi2023.org/.../KOBILER-ICIN-TESVIKLER-2013-ilanli-kitap2-tag.pdf